

ΣΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΒΑΛΤΟΥ

Π. Σ. Δέλτα

Ο Αποστόλης και ο Γιωβάν είναι δύο μικρά Ελληνόπουλα που λαβαίνουν με ηρωισμό μέρος στο Μακεδονικό Αγώνα. Μια μέρα ο Γιωβάν στέλνεται σε μια επικίνδυνη αποστολή. Πρέπει να πάει στο Πλατύ και να βρει τρόπο να δώσει κρυφά ένα σπουδαίο μήνυμα στο μηχανοδηγό του τρένου.

Πήγαιναν τ' αγόρια βιαστικά ανταλλάζοντας αργά και πού κανένα λόγο. Πέρασαν την αμαξωτή γέφυρα του Λουδία, και, αφήνοντας το μεγάλο δρόμο που πάει στη Βέροια, τράβηξαν νότια.

Λίγο διάστημα έκαναν και ο Αποστόλης σταμάτησε.

- Πήγαινε από δω και πέρα μόνος, είπε του Γιωβάν. Φαίνεται πια το Πλατύ. Με ξέρουν εκεί. Καλύτερα να μη με δουν. Θα σε περιμένω κάτω από τη γέφυρα. Είδες πώς θα κατέβεις, ε; Ή σφύριξέ μου, αν είναι μοναξιά, και ανεβαίνω εγώ. Γεια σου, τώρα. Κοίταξε μόνο να κάνεις τον κουτό. Πηγαίνεις τάχα δεξιά, και γυρεύεις να πάρεις το τρένο που πάει αριστερά. Α! και μη ξεχνάς! Το δεξί μάγουλο πρώτα, ύστερα το αριστερό, και τελευταίο το μέτωπο. Έ;

- Έννοια σου... μουρμούρισε ο Γιωβάν.

Κι έφυγε με σκυφτό το κεφάλι.

Πήγαινε ο μικρός βιαστικός, σχεδόν τρεχάτος, απλώνοντας όσο μπορούσε τα λιγνά του ποδαράκια.

Τώρα που δεν είχε πια τον Αποστόλη κοντά του, ξεθάρρευε. Από μικρός, μες στο ξύλο και τις τιμωρίες μεγαλωμένος, είχε εξασκήσει το μυαλό του σε όλες τις πονηριές. Ήταν μαθημένος σε όλα τα τεχνάσματα για να γλιτώνει από τα χέρια του Άγγελ Πέιο. Όσο ήταν κοντά στην κυρία Ηλέκτρα και τον Αποστόλη, κι ένιωθε ασφάλεια, έχανε τις ιδιότητές του, ξαναγίνονταν μικρός, διψούσε να μάθει καινούρια πράγματα.

- Εσένα, δε σου λέγω ποτέ ψέματα, είχε πει της κυρίας Ηλέκτρας, χθες, που σκουπίζοντας την τάξη, είχε σπάσει με τη σκούπα του ένα τζάμι. Και να με δείρεις, δε θα σου πω ψέματα, εσένα. Όπως και τον Αποστόλη, θα ντρέπονταν να τη γελάσει.

Μα τώρα, μόνος στον κάμπο, ένιωθε όλα του τα παλιά εφόδια να ξαναζωντανεύουν, γύρευε κι έβρισκε στο μυαλό του χίλια μέσα να βγάλει την αποστολή του.

Χαμήλωνε ο ήλιος κατά τα βουνά στη δύση, σαν μπήκε στο σταθμό. Το τρένο δεν είχε φθάσει. Από το άλλο μέρος της γραμμής, τρία παιδιά έπαιζαν αμάδες. Στάθηκε ο Γιωβάν και τα κοίταζε, το μάτι του και το αυτί του προσηλωμένο κατά τη δύση.

Από μακριά άκουσε το λαχάνιασμα της μηχανής, πήρε μια πλατιά πέτρα και άρχισε και αυτός να πηδά και να την κλοτσά με το ένα πόδι κατά τη γραμμή.

Ο Τούρκος υπάλληλος, με μια κόκκινη και μια πράσινη σημαία στο χέρι, τον είδε και τον φώναξε.

- Φύγε από κει μικρέ! Και σεις, παιδιά, ξεκουμπιστείτε! Έρχεται το τρένο...

Ο Γιωβάν μάζεψε την πέτρα του, πέρασε τρεχάτος τη γραμμή και στάθηκε στο σταθμό, με μάτια και στόμα ανοιχτά, σαν χωριατόπαιδο που πρωτοβλέπει το σιδερένιο θηρίο.

Κατάφθανε το τρένο, τρίζοντας και καπνίζοντας. Λιγότεψε την ταχύτητά του, πέρασε η μηχανή το Γιωβάν και στάθηκε πέρα.

Δυο τρεις χωρικοί σίμωσαν με ταμπογαλάκια τους, άλλοι τόσοι κατέβηκαν στο σταθμό, και μες στο πήγαινε κι έλα, χώθηκε ανάμεσά τους ο Γιωβάν και βρέθηκε μπρος στη σκευοφόρο.

Σα χαζό παιδί έκανε να σκαρφαλώσει στο σκαλοπάτι. Ένας χαμάλης τον έπιασε από το μπράτσο και τον κατέβασε κάτω.

- Πού πας; τον ρώτησε τούρκικα.

Με μεγάλα τρομαγμένα μάτια τον κοίταζε ο Γιωβάν, ξύνοντας το δεξί του μάγουλο, ύστερα το αριστερό, και με τον καρπό του χεριού του το μέτωπό του.

- Πού πας και σκαρφαλώνεις έτσι, παλιόπαιδο; τον ξαναρώτησε θυμωμένος ο Τούρκος.

Αμίλητος, σαν σαστισμένος, τον κοίταζε ο Γιωβάν, ξύνοντας μια το δεξί του μάγουλο, μια τ' αριστερό και μια το μέτωπο.

- Δεν ξέρεις τούρκικα; ρώτησε άγρια ο χαμάλης.

Ο Γιωβάν δεν αποκρίθηκε.

Ο καποτρένος περνούσε αμέριμνα παρακάτω. Τον φώναζε ο Τούρκος.

- Κοίταξε δω, του είπε, ένα ανήλικο που δεν καταλαβαίνει γλώσσα. Εσύ ξέρεις βουλγάρικα... μήπως σε καταλάβει εσένα...

Ο Γιωβάν κοίταζε τον καποτρένο με τα ίδια τρομαγμένα μάτια.

Με καλοσύνη ρώτησε αυτός βουλγάρικα:

- Είσαι Βούλγαρος;

- Ναι... μουρμούρισε στην ίδια γλώσσα ο Γιωβάν.

Και αργά έξυσε το δεξί του μάγουλο, ύστερα το αριστερό και πάλι το μέτωπο.

Τα μάτια του καποτρένου άστραψαν. Γύρισε στο χαμάλη και του είπε τούρκικα:

- Μοιάζει κουτός και τον τρόμαξες. Άφησε να του μιλήσω στη γλώσσα του.

- Κάλλιο εσύ παρά εγώ, του είπε αγαθά, σείοντας το κεφάλι του ο Τούρκος.

Και τράβηξε στη δουλειά του.

Ο καποτρένος είπε βουλγάρικα, εξακολουθώντας τάχα αμέριμνα την εξέταση του μικρού:

- Πού θες να πας;... Τι γυρεύεις εδώ;

Ο Γιωβάν τον κοίταζε, και φοβισμένα έτριψε πάλι το δεξί και το αριστερό μάγουλό του, και ύστερα το μέτωπο, σα χαζό ξαφνιασμένο παιδί.

Βιαστικά, κρυφά, με το δείκτη του χεριού του, έκανε και ο καποτρένος τις ίδιες κινήσεις. Κι ελληνικά είπε χαμηλόφωνα του Γιωβάν:

- Τρέχα πέρα από τη γραμμή, πίσω από τη σκευοφόρο...

- Ποια; ρώτησε επίσης ελληνικά ο Γιωβάν.

- Τούτο δω το βαγόνι που έχει τα σεντούκια... και περιμένε με...

Τρεχάτος έφυγε ο Γιωβάν. Σε λίγα δευτερόλεπτα, από ένα άλλο βαγόνι πήδηξε χάμω, στο άλλο μέρος της γραμμής ο καποτρένος, βρήκε τον Γιωβάν, που είχε τρυπώσει πλάι στη σκευοφόρο, και αφού βεβαιώθηκε πως ήταν μόνοι, τον πλησίασε βιαστικά.

- Από πού έρχεσαι; ρώτησε χαμηλόφωνα.
- Από το Ζορμπά, αποκρίθηκε ο μικρός.
- Η κυρία Ηλέκτρα; έκανε ο καποτρένος.
- Ναι!
- Γράμμα;
- Ναι!

- Δώσε, γρήγορα... Κρύψου στις ρόδες... Βγαλ' το κρυφά....

Άψε σβήσε, ο Γιωβάν είχε βγάλει το φάκελο από τον κόρφο του και τον έριξε χάμω. Έσκυψε ο καποτρένος, τάχα πως κάτι βλέπει στη ρόδα, το μάζεψε, το έχωσε μέσα στο μανίκι του και ξανασηκώθηκε.

- Γενικό Προξενείο; μουρμούρισε.

- Δεσπότης... αποκρίθηκε ο Γιωβάν.

- Καλά. Μείνε εδώ. Φεύγει το τρένο. Ύστερα τραβάς το δρόμο σου. Χαιρετίσματα στην κυρία Ηλέκτρα, πες, από το Χρήστο... ξέρει.

Και με γρήγορα βήματα ξανανέβηκε σ' ένα βαγόνι, και σχεδόν αμέσως έφυγε το τρένο.

Από το χώμα όπου είχε καθίσει ο Γιωβάν, κοίταζε το πήγαινε κι έλα του σταθμού. Σε λίγο είχαν σκορπίσει, ταξιδιώτες και υπάλληλοι.

Τότε σηκώθηκε κι εκείνος, πέρασε πέρα από το σταθμό και βγήκε στον πατημένο δρόμο.

Τρεχάτος έφθασε στην αμαξωτή γέφυρα. Ο ήλιος βασίλευε.

Ο Αποστόλης τον περίμενε στο δρόμο. Ήταν μόνος.

- Τα κατάφερες; ρώτησε.

- Ναι!

- Σε ποιον το έδωσες;

- Είπε να πω της κυρίας Ηλέκτρας χαιρετίσματα από τον Χρήστο.

- Καλά! Έπεσες στον πιο ξυπνό. Αυτός πάντα τα βγάζει πέρα, και τις πιο δύσκολες δουλειές τις καταπιάνεται και όλα τα καταφέρνει.

Χαρούμενα έδωσε μια σβερκιά του Γιωβάν.

- Είδες που φοβόσουν, κουτούκι; Εγώ το ήξερα πως θα τα καταφέρεις, είπε. Και τώρα, δρόμο.

Βιαστικά πήγαιναν τα δυο παιδιά στον ερημικό κάμπο κατά το Ζορμπά.

Έφθασαν νύχτα. Η πόρτα του σχολείου ήταν ξεκλειδωτη, η κυρία Ηλέκτρα τους περίμενε. Στο τραπέζι της κουζίνας, δυο κουπάκια, πιάτα και ψωμοτύρι ήταν στρωμένα, και στη φουφού άχνιζε ένα μπρίκι καφές.

- Καθίστε ν' ανασάνετε, ξεκουραστείτε, πιέστε ένα γάλα, να, πήγα μόνη μου και το πήρα από το χωριό. Και ύστερα μου τα λες, Γιωβάν, είπε στ' αγόρια.

Ήταν συγκινημένη και χαρούμενη. Είχε ξανάρθει η καρδιά της στη θέση της, σαν τους άκουσε να φθάνουν και της είπε ο Αποστόλης: «Ο Χρήστος σε χαιρετάει».

Γιατί ήταν ριψοκίνδυνο να εμπιστευθεί τέτοια σπουδαία δουλειά σε τόσο μικρό παιδί, το ήξερε. Μα στις δουλειές που καταπιάνονταν αυτή, αν δε ριψοκινδύνευε κιόλα, θα γίνονταν ποτέ τίποτα;

Άκουσε τη διήγηση του Γιωβάν, που έξυνε πάλι το δεξί του μάγουλο, ύστερα το αριστερό, και τελευταίο το μέτωπό του, αναπαριστώντας τη σκηνή με τον Τούρκο, τάχα πως δεν καταλάβαινε τούρκικα και ήταν τρομαγμένος.

- Δεν ήξερα αν ήταν αλήθεια Τούρκος, της εξήγησε. Μα αυτός δεν απαντούσε στο σημάδι μου. Και σαν ήλθε ο άλλος, και, με το δάχτυλο, γρήγορα έκανε σαν και μένα... χάρηκα πολύ, κυρία Ηλέκτρα... Γιατί φοβόμουν μη φύγει το τρένο πριν με καταλάβει κανένας. Τώρα ξέρω. Άλλη φορά θα τα καταφέρνω καλύτερα.

- Και τώρα τα κατάφερες καλά, είπε τρυφερά η δασκάλισσα.

Και σκύβοντας, έριξε ένα φιλί στ' αχτένιστα μαλλιά του.

- Και τα ρούχα σου τα κέρδισες, πρόσθεσε γελαστά.

Ξετύλιξε ένα στρώμα που είχε κατεβάσει από το πατάρι, και έστρωσε σεντόνια και κουβέρτες.

- Γδυθείτε και κοιμηθείτε εδώ και οι δυο, τους είπε. Θα κλειδώσω και θα πλαγιάσω κι εγώ, και αύριο τα ξαναλέμε.

